

Σύντομα κείμενα για το Ιωβηλαίο - Αρ. 2 Ιανουάριος 2025

ΤΟ ΙΩΒΗΛΑΙΟ ΈΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

1. Τι είναι το Ιωβηλαίο

Στην καθολική παράδοση το Ιωβηλαίο είναι ένα μεγάλο θρησκευτικό γεγονός. Είναι το έτος της άφεσης των αμαρτιών και των ποινών για τις αμαρτίες, είναι το έτος της συμφιλίωσης ανάμεσα στους διεστώτες, της μεταστροφής και της μυστηριακής μετάνοιας και, συνεπακόλουθα, της αλληλεγγύης, της ελπίδας, της δικαιοσύνης, της δέσμευσης στην υπηρεσία του Θεού, με χαρά και ειρήνη, μαζί με τους αδελφούς. Το Ιωβηλαίο Έτος είναι πρώτιστα το έτος του Χριστού, Εκείνου που φέρνει ζωή και χάρη στην ανθρωπότητα.

Οι ρίζες του Ιωβηλαίου ανάγονται στην Παλαιά Διαθήκη. Ο μωσαϊκός νόμος καθόριζε για τον εβραϊκό λαό ένα ξεχωριστό έτος:

Θα αριθμήσεις στον εαυτό σου επτά εβδομάδες χρόνων, δηλαδή επτά φορές επτά χρόνια, που όλα μαζί κάνουν σαράντα εννέα χρόνια. Τότε, θα κάνεις να ηχήσει ο αλαλαγμός της σάλπιγγας, τη δεκατη ημέρα του έβδομου μήνα, την ημέρα του εξιλασμού θα κάνετε να ηχήσει η σάλπιγγα σε ολόκληρη τη γη σας. Και θα αγιάσετε τον πενηκοστό χρόνο και θα διακηρύξετε άφεση στη γη σε όλους τους κατοίκους της. Αυτό θα είναι Ιωβηλαίο. Και θα επιστρέψει καθένας στο κτήμα του και θα επιστρέψει καθένας στην οικογένειά του. Ιωβηλαίο θα είναι σε σας ο πενηκοστός χρόνος. Δε θα σπείρετε ούτε θα θερίσετε εκείνο που από μόνο του βλασταίνει σ' αυτό, και δε θα τρυγήσετε την ακλάδευτη άμπελο λόγω

εξαγιασμού του Ιωβηλαίου. Από τον αγρό θα τρώτε τους καρπούς που μόλις κόψατε. Σε τούτο το χρόνο του Ιωβηλαίου θα επιστρέψει ο καθένας σας στο κτήμα του (Λευ 25,8-13).

Η σάλπιγγα με την οποία αναγγελλόταν αυτό το ξεχωριστό έτος άφεσης (της γης και των δούλων) ήταν ένα κέρατο κριαριού, η οποία ονομάζεται στα εβραϊκά yobel εξ ου και ο όρος "Ιωβηλαίο". Το σάλπιγγα αυτό συνδέεται με καιρία γεγονότα της ιστορίας της σωτηρίας: από τη θυσία του Αβραάμ έως την διακήρυξη των Δέκα εντολών. Στη βιβλική παράδοση, αυτό το σάλπιγγα σηματοδοτεί την έναρξη ιερών εορτών για τους Εβραίους όπως την εβραϊκή πρωτοχρονιά και την ημέρα εξιλασμού. Η Πεντάτευχος, το Ταλμούδ και η ραβινική λογοτεχνία αναφέρουν συχνά το yobel ή shofar. Σύμφωνα με τη παράδοση, το κέρατο κριαριού ηχούσε για να θυμίσει την πίστη του Αβραάμ στο όρος Μοριά όταν δεν δίστασε να προβεί στη θυσία του υιού του Ισαάκ. Ένα κριάρι με μπλεγμένα τα κέρατά του σε ένα θάμνο ήταν το σημάδι ότι ο Θεός ευαρεστήθηκε με την υπακοή του Αβραάμ. Στη Βίβλο το σάλπιγγα του yobel αναγγέλλει τη μεγάλη πανήγυρη του Σαββάτου που διαρκεί 12 μήνες ! Καιρός πανήγυρης για να αναπαυθεί η γη και να αφεθούν (διαγραφούν) τα χρέη και τα αγαθά να επιστρέψουν στην αρχική τους κατοχή.

Δηλ. ένα έτος άφεσης, επανεκκίνησης, ώστε όλοι να έχουν τη δυνατότητα να οικοδομήσει την ύπαρξή του με αξιοπρέπεια με ένα ελάχιστο κομμάτι γης που στην αρχαιότητα ήταν η κύρια πηγή συντήρησης. Η γη δεν μας ανήκει, η γη μας δωρίζεται. Η γη ανήκει στον Κύριο, Εκείνος αποφασίζει πως θα τη διαθέσει και τότε θα τη

διαθέσει. Κυρίως όμως τη διαθέτει ισότιμα. Αν ανάμεσα στους ανθρώπους υπεισέλθει η ανομία, αυτή πρέπει να διορθώνεται συστηματικά και περιοδικά. Η ισότητα δυνατοτήτων και ευκαιριών είναι θεμελιώδης αρχή κοινωνικής δικαιοσύνης

Η τέλεση λοιπόν του έτους άφεσης, συνεπαγόταν, ανάμεσα στα άλλα, την επιστροφή των κτημάτων στους παλαιότερους ιδιοκτήτες, την άφεση των χρεών, την απελευθέρωση των σκλάβων και την ανάπαυση της γης. Η περικοπή αυτή του Λευιτικού, γραμμένη από τους ιερατικούς κύκλους την περίοδο της εξορίας των Εβραίων στη Βαβυλωνία, έχει μεγάλη σπουδαιότητα για την εβραϊκή ιστορία και για την βαθύτερη κατανόηση της έννοιας της άφεσης ως στοιχείου άσκησης κοινωνικής δικαιοσύνης και ισότητας. Με τη σειρά της η κοινωνική δικαιοσύνη είχε τις ρίζες της στην αρχική πεποίθηση του ισραηλιτικού λαού ότι η γη της επαγγελίας (=της υπόσχεσης) ήταν στην υπέρτατη κυριότητα του Θεού ως Δημιουργού. Ο Θεός έχει την κυριότητα σε όλη την κτίση και ιδιαίτερα στη γη. Αν λοιπόν ο Θεός, κατά την πρόνοιά του, έδωσε τη γη στους ανθρώπους, αυτό σημαίνει ότι την έδωσε σε όλους. Γι' αυτό τα πλούτη της κτίσης πρέπει να θεωρούνται ως κοινό αγαθό όλης της ανθρωπότητας. Επομένως η γη, που ανήκει στο Θεό Δημιουργό, δεν μπορεί να παραχωρηθεί, δεν μπορεί να ανήκει σε λίγα χέρια. Ούτε οι Ισραηλίτες μπορούσαν να παραμείνουν για πάντα σε μια κατάσταση σκλαβιάς, εφόσον ο Θεός τούς είχε "ελευθερώσει" (από τη σκλαβιά του Φαραώ στην Αίγυπτο) για να τους έχει για τον εαυτό Του, ως αποκλειστική ιδιοκτησία Του. **Ωστόσο, όλες οι διατάξεις του Ιωβηλαίου Έτους ήταν περισσότερο μια ελπίδα και μια προφητεία του μέλλοντος παρά μια πραγματικότητα.** Η κοινωνική αντίληψη την οποία εκφράζει το Ιωβηλαίο για τους Ισραηλίτες είναι ότι η δικαιοσύνη συνίσταται κυρίως στην προστασία των αδυνάτων. Λέει ο ψαλμωδός: «θα ελευθερώσει τον άπορο που κραυγάζει, και τον φτωχό που βοηθό δεν έχει. Θα συμπονέσει τον φτωχό και τον άπορο, και τις ψυχές των εξαθλιωμένων θα σώσει» (Ψαλ 71, 12-13). Το Ιωβηλαίο είναι η κατεξοχήν εορτή των φτωχών, είναι η προσμονή των απόκληρων· το διακριτικό του είναι η άφεση δηλ. **μια ανακατάταξη σχέσεων** με τους ανθρώπους και με τη γη.

Στην Καινή Διαθήκη, όπου ο όρος «Ιωβηλαίο» λείπει, προβάλλονται τα πνευματικά αγαθά. **Η άφεση των οφειλών για τον χριστιανό έχει μια**

πολύ συγκεκριμένη έννοια: την άφεση των αμαρτιών! Ο Ιησούς παρουσιάζεται ως Εκείνος ο οποίος εκπληρώνει το αρχαίο Ιωβηλαίο, ως εκείνος που ήρθε να κηρύξει «ένα χρόνο ευπρόσδεκτο στον Κύριο» (πβλ. Ησ 61,2α). Στο πρόσωπο του Ιησού το Ιωβηλαίο γίνεται το "έτος χάρις" που εγκαινίασε στη συναγωγή της Ναζαρέτ (πβλ Λκ 4, 16-20) αλλά και το "έτος ευσπλαχνίας" σύμφωνα με την παραβολή του αμπελουργού που ζητά από τον κύριο του αμπελιού (δηλ. τον ουράνιο Πατέρα, τον "πλούσιο σε ευσπλαχνία" [Εφ 2,4]) να αναμένει με υπομονή το "άκαρπο δέντρο" (δηλ. τον άπιστο άνθρωπο της "διαθήκης") να δώσει καρπούς αγιότητας και δικαιοσύνης. Για την Εκκλησία λοιπόν το Ιωβηλαίο είναι **έτος άφεσης** των αμαρτιών αλλά και των ποινών για τις αμαρτίες (λυσίποινα), ένα **έτος συμφιλίωσης**, ένα **έτος μεταστροφής** και **μετανοίας** (μυστηριακής και βιωματικής).

Ο άνθρωπος καλείται να δεχθεί το χαρμόσυνο μήνυμα (το Ευαγγέλιο) και να μεταστραφεί στον Θεό. Συνεπώς εάν δεν δεχθεί το Λόγο του Θεού και δεν μεταστραφεί τότε δεν είναι αληθινό έτος χάρις, ούτε αληθινό έτος ευσπλαχνίας, ούτε έτος πραγματικής χαράς.

Το Ιωβηλαίο ονομάζεται και "Άγιο Έτος" όχι μόνο εξαιτίας των επίσημων Ιερών Ακολουθιών που το χαρακτηρίζουν, αλλά και διότι προορισμός του είναι να προάγει **την αγιότητα της ζωής**. Ήδη στον λαό της Πρώτης Διαθήκης το Ιωβηλαίο αποτελούσε ένα από τα μέσα και τους τρόπους όπου κάθε Ισραηλίτης είχε τη δυνατότητα να είναι «άγιος επειδή ο Θεός είναι άγιος», δηλ. ευάρεστος στο Θεό της Διαθήκης. Η σύστασή του αποβλέπει στη στερέωση της πίστης, στην ενθάρρυνση των έργων αλληλεγγύης και αδελφικής κοινωνίας μέσα στην Εκκλησία και στην κοινωνία, όπως επίσης να υπενθυμίσει και να παροτρύνει τους πιστούς σε μια πιο ειλικρινή και συνεπή ομολογία πίστης στο Χριστό, τον μόνο Λυτρωτή.

Η καθιέρωση του Αγίου Έτους και του χριστιανικού νοήματος του Ιωβηλαίου εισάγεται στη ζωή της Εκκλησίας από τον Πάπα Βονιφάτιο Η' όταν εξέδωσε το Ιδιόβουλο του πρώτου Αγίου Έτους στις 22 Φεβρουαρίου 1300. Η βασική δομή του τρόπου τέλεσής του καθορίστηκε το 1500 από τον Πάπα Αλέξανδρο Στ', τον Βοργία.